

Glasilo Prekmurških Slo-
vencov. Cena na leto 12
K., na mesec 1 K. Urednik
i izdajatelj Kfekl Jožef vp.
pleb. Črensovci Prekmurje

NOVINE

Rokopisi se ne vrnejo.
Oglasi (inserati) se sprej-
mejo. Cena za eden kva-
dratni centimer 1·10 fil.
za ednok, za večkrat
poplúst.

Risalski dih.

„Risali“ so prava staroslovenska reč štero smo med Slovenci jedino mi Prekmurci ohranili. „Binkošť“ pismene slovenščine je z nemške reči „Pfingsten“; Nemci so pa to spremenili iz grško latinske „Pentecosten.“ Prekmurje ponuja ne samo lepo, zibajočo se žitno pole, nego tudi prave slovenske reči, vam brati Slovenci, trgajte si je.

Risalski dih je pa v Prekmurji tisti, kak po celom sveti: boži, sveti Dih. Te vodi i čist, segreva i krepi i sveti pa preslepije, betežno dišo ma, ki ga ne spozna. Risalski dih je dih pravice. Ki ljubi pravico, se vrže v naroče risalskomu dihu. Te dih slabe apoštote podpira, mogočne voditele osramoti, nizike zdigne, visike vrže, trde Savle ohmeči, mehke mladence Štefane v zid spremeni, od šteroga se odbije kamenje Kristušovih sovražnikov, Števana pa ovenča z koronov mantrništva. Dih risalski je stari poganski svet, spremeneno v krščanskoga, podro njegovo onuko (vudenost) surovo i posado na njeno mesto plemenito na podlogi ljubezni. I té dih ne more mreti, večni je. Zobstom brsate zato oslepljenci zdajšnjega sveta proti vsemi, kaj kaže na Kristuša, ka nosi Krščansko ime, risalski dih vas pometé, da Vam sledi ne bo.

Orel.

Pregled odsekov je bio sledeči: v Dokležovji 3/V., v Bratoncih ino v Beltincih 4/V., v Žiških 5/V., v Bogojini 6/V. Pregledao je br. Hafner, podpredsednik „O. Z.“

„Orlovski tečaj“ za naraščajke vadite, je bio v Bratoncih 7/V. pod vodstvom br. Hafnera. podpredsednika „O. Z.“

„Orlovska Okrožna“ seja je bila dneva 7/V. v Bratoncih v hiši g. Štefana Srako. Na seji je bio br. Hafner, podpredsednik „O. Z.“ z Ljubljane. Nato je Okrožni predsednik br. Pavle Horvat odpro sejo ino govoro od orlovske organizacije združenje i njihovoga namena. Za njim pa Okrožni načelnik, br. Mihael Erjavac od discipline, telovadbe, ino od postopanje z naraščajom, Potom je govoro br. Hafner, kaplan, podpredsednik „O. Zveze“ od potrpežljivosti, med seboj noga prijateljstva pa vse dečke brate „Orle“ navdušivao: Veseli me do sem zvedo za novo odrešene severne brate, Prekmurce, posebno pa za Vaša krš-

čanska društva. Želejm Vam mnogo sreče. V „Orlovskoj“ Organizaciji, da dosegnete namen za šteroga se trüдите. Bog Vas naj blagoslovi! Bog Živi! Okrožni predsednik br. Pavle Horvat se je nato zahvalo vsem bratom, zastopnikom, posebno pa v imeni celega Okrožja, br. Hafneri, za njihov trud. Vsi brati „Orli“ so ga navdušeno, i enoglasno pozdravili. Bog Živi! Sejo je zaklučo br. Okrožni predsednik Pavle Horvat, pa razpüsto brate „Orle“ rekoč: Delajmo za vero i Narod, tak dosegneimo namen Orlovski. Bog Vas Živi!

Narodna prosveta. Na obzorji čistoga podnebja, sija svetlo sunce skoz temnih oblakov na najnovjšo dobo našega lepoga Prekmurja. Vu mokrih valovaj, na dni morja so najšli svoj hladen grob dnevi britkoga življenja; den ostanenja pa napredlje zmagovit pot poštenosti, pot krščanskoga življenja. Naša mladina je najšla pravo pot „Orlovske Zveze“, da je jedino po Kristosovih navukaj mogoče pravo življenje na zemli. V nedelo 25. aprila so obsipali lepaki Slovensko Soboto z ljudnim vabilom, pozivljajoč, je v slovensko gledališče na sterom do „Orli“ prvič igrali gledališke predstave. Pred začetkom je spregovoro brat predsednik v te reči: „Dragi Slovenci! z veselím srcom Vas pozdravljamo, ki ste se radi odzvali našimi pozivi pa ste prišli med nas Slovenske dečke v tak velkom številu. Ne je naš namen igrati prazne reči, niti nastopiti slab namen; ne igramo zato da se pravi da sploh igramo da zabavljamo čas, da zaslužimo nekaj vstopnine, da se pravi: „To društvo dela“. To niti naj menje nej! Nikak i pod nikšim pogojom ne igramo: Krivico nasilje, žele popejnezaj strastno igro, igračkanje v ljubezenskih rečej, zakonsko nevernost, nej, to nej, nego jedinole: Bogo ljubnost, poštenost, krepkost, značajnost i naprednost našega ljudstva. Mi bo mo nositeli slatkoga mira, širite i pravoga veselja, gojite i znotrajnjega veselja, sejači medsebojne ljubezni. Želeli smo vas vse brezplačno natom lepom družimskom večeri tü viditi, šterim je na srci blagor i doberbit Slovenskega ljudstva, a žali bog to se nam je nej posrečilo. Mog'i smo 250 K za dvorano, 160 K za lepake, 24 K redarstvinemu orožniku plačati. Vse druge stroske kakor prošnje na komisarijati, za potrebne pravice plačati trud, težave i delo pa poravna naša bratska verna ljubčen do našega Slovenskega naroda. (Dugotrpeče ploskanje z rokami.) Nato se je začela igra, štera je gledakom pač živo v srce segala.

Kaj je v Ljubljani določeno glede naših sol?

c.) Na manjšinskij ljudskij šolaj (slov., madž. ali nem.) to je na tistij šolaj, štere obiskava zadostno število (40 na razred) manjšinske dece se osnovnim razredom priklopijo vzporednice s slov., madž. ali nem. učnim jezikom. V slov. vzporednici se lahko vči tudi madžarščina, oziroma nemščina kak neobvezan predmet, na madž. ozirama nem. vzporednicaj pa se mora včiti slovenščina kak obvezan predmet.

9.) Na slovenskij šolaj, na šterij nej mogoče včiti v kniževni slov. se lahko včijo vsi predmeti v Prekmurščini, a od 1. razreda naprej naj se šče včijo deca kniževne slovenščine: 1) v gučanj, 2) pa tudi v pisanji in štetji.

Za pouk trebe napraviti posebno knjigo v prekmurščini. Dokač ta knjiga ne izide, naj da vučitel iz slovenskij šolskij knjig napisati potrebno (stvar) tvarino v deke. Na madžarskij in nemškij šolaj ostanejo na dale tiste knjige, štere so bili do zdaj, te pa se nej novim razmejam primerno uporabljajo. (Dale.)

Glasi.

Bratonsko predsedstvo „Orlov“, je ustanovito 25. aprila „Orlovsko“ pevsko društvo pod vodstvom, g. nadučitelja. Špragera v Beltincih. Ob pervim nastopijo svojimi pesmami na Risalski ponedek v Bratoncih pri velkoj Meši. Za to njihovo veliko njim želeimo mnogo sreče, ino smo njim zahvalni, posebno mi „Orli“, da smo dobili gospode, šteri se trüdijo za našo krščanska „Organizacijo“, ino se ne bojijo dela za naš novo odrešeni prekmurški narod. Naj spri-mejo najlepšo hvalo i enoglasni Orlovski pozdovo. Bog. živi! Orlovsko Okrožje.

Adrijanci. Maja 6. so drzni tatje podkopali hižo Autolin Mihala pa odnesli zabeo melo i grah. Vkrad-jene reči so si delili pri cintori.

Sobota. Bogojanski orli so meli pri nas lepo igro, štera je razširjala dih krščanski. Mislimo, ka to bilo prvo slovensko predavanje v Slovenskom glavnom mestu. Poslušalcov je bilo mnogo, ki so se 600 K navrgli na dobre namene bogojanskimi orli. Veselo znamenje, ka se v Soboti tudi budijo na ljubezen do svoje vere i miloga maternoga jezika. Vrli orli le pridite skem večkrat.

V Slovensko kmetijsko družbo smejo pristopiti poleg 4 §. pravil samo poštene samolastne peršone, štere se s skmetijstvom brigajo, ne smejo pa družtva, zadruga, ne zato tudi kmečka zveza kak takša. Te odgovor smo dobili od vodstva kmetijske družbe. Da pa siromaki ne morejo plačati 16 K na leto kak predpišuje kmetijska družba, vodstvo kmečke zveze te tanač da vsem kmečkim zvezam, naj njihov načelnik, namestnik, tajnik, blagajnik pa čí je velika zveza, še štéri odbornik stopi pod svojim imenom k kmetijski družbi, vstopnino plača kmečka zveza, hasek pa naj majo vse kotrige.

Posojilnica črensovka se je odprla. Edna akcija košta 20 K., naj vsaki siromak more pristopiti 2 K., se plačata kak pristopnino za knjige, papir i štamp akcije. Vsaki, ki pristopi mora se sam podpisati. Vsaki den predpoldnom do 9. vóre se sprejema podpisivanje. Ki akcijo podpišejo, majo juš peneze vzeti na posodo na fal intereš. Zdaj samo 3 $\frac{1}{2}$ % to je od 100 K., samo 3 K. 50 fil. intereša plača siromak, indri pa ešče prek 8 kron njemi pride. Vdesetih letah 500 koron menje intereša dá tú kak bi dao v drugih kasaj i zvüntoga ne njemi trebe duga dati gortabulirati, ne porokom piti, dnevnicne plačivati i v čistih dohodkaj posojilnice, štéri se na kakši dober namen obrnejo tak ma del (tao) kak vsaki drugi. More 20 K., več intereša nositi? Pristopite vsi!!

Kokoši sta vkradnola dva šmrklavca iz Črensovec v Ljčkih i z kokošami vred, štere sta nesla v Polano, prijetiva i prekdaniva orožnikom maj. 3.

Na sirotišče Srca Jezušovoga v Sl. Bistrico je potom našega uredništva poslala g. Pavel Elizabeta 228 K.

Ustanovni shod „učiteljskega društva“ („učiteljskoga društva“) se je vršo 12. t. m. v Soboti državnoj šoli. Sejo je otvoró g. Rado Jurko, šolski nadzornik. Pozdravo je zbrane g. učitele i jih pozvao, naj stopijo v društvo. Društvo se je osnovalo, za predsednika je zvoljen g. Jurko, nadzornik, vodstvo pa štírje prekmürski učitelje i trije prejšnji. Na toj seji so prišli prvič vküip prejšnji gospodje z domačimi. Pritožbe, štere so se na žarjavoj seji od obe strani zdignole, zamučimo za zdaj, zato ka je naš namen to, naj vlada bratska ljübezen med gospodi, ki majo edenisti namen: *slovensko krščansko prekmürsko ljudstvo* včíti i gojiti v *krščanskom dühi*. Izrek gospoda Požego: „domo smo prišli“ nas zaistino veseli Dobrodošli bratje, a ne pozabite, hiša, kam ste prišli, je krščanska. V tom dühi vsi združeno naprej, od toga visi blaženost Prekmürja.

Dva plüga trave vsaki lahko küpi na Krajni na posestvi negdajšnjega kovača Marič Janoša na sv. Trojstva nedelo, maja 30. Zaodvečara ob 3.

Törnišče. Po nesreči je streló pri Magdičovih zet svojo punico. Ženska je spravljena v Soboto v bolnišnico, kje se njoj je stanže zboljšao.

Tolvajije. Na Krajni, v Pužavcih, Strükovcih i v Renkovcih so tolvajije odnesli obleko i živež iz večih hiž.

Deklo slüžečkojšče en gospod plivanoš na Štajersko. Dobi lepo plačo i ešče par obleke i obüteli. Taki se naj zglati v uredništvu Novin, štéra šče iti.

Tri vagone penez je prišlo z Pariza k nam. Za kratek čas mo meli tak priliko, da zmenimo vse stare banke za nove.

Imanüvan je Prekmürji dobro pozni, nevtrüdljiv vrli gospod, Pušenjak Vlado, nad preglejüvač (nadrevizor) za referenta v Ljubljano k poverjeništvu za kmetijstvo. Čestitamo.

Na prekmürsko knižnico je v uredništvo Novin poslao g. Vlad Pušenjak, nadrevizor, z Maribora 27, Misijonska hiša z Celja 83, Kühar Franc, z Bakovec, edno knjigo.

Melinci. Zvon smo si naročili, ka de nas opominao na naše krščanske dužnosti i na njega dobrovoljno darüvali na prvi hip 2830 K.

Papir za Novine mamó obečani, v kratkom pride i te do pali 4 strani mele. Železnice zdaj drugih pakov ne sprijemojo kak živez zaostani. Kda toga zvozejó, do tüdi druge reči.

Na podpöro M. Lista i Novin so darüvali: Horvat Jula, Törnišče 2, Rože, Krog 18, Varga Franc 2, Gomboša Franc 2, Matjašec Mihal, Lipa 5, Schreiber Ivan, Garešnica, 3, Graššanovič Oto, D. Lendava, 8 K. Kolenko Franc, G. Bistrica, 10, Marijina družba, G. Bistrica, 10, „Orli“ Bogojina, 10, Bačič Arpad, Lipa, 20, Kolenc Jožef, V. Polana 4, Kovač Peter, Trnje, 10 K.

Pregléd (vizita) bikov i kanžarov se bo vršo kak je niže opisano od 10. maja do 29. Licenc dobijo bikovje simodolskoga plemena, že licencirani biki se tüdi moró prigñati. V komisijo za licencüvanje sliši župan i ešče eden zastopnik od vsakše občine, štéruga ta zvolí. Zvün živinskoga potnoga lista (pašuša) naj vsaki prinesé s sebov druga svedočanstva od bika, kakti leta, keliko star i ka so teoci od njega prve vrsti. Občina je dužna v najbližanjí kraj prigñati svoje biki in kanžore. Dober bik dobi dare, štéri do se delili v Lendavi 2. junija 1 $\frac{1}{2}$ 8, v Soboti pa junija 3-ga ob 8. Voboje mesto se nesme prigñeti bik. Dare od 200–1000 K., dobijo samo plemenski biki od 3 let više stari, v Soboti dobi zvün imenüvanih darov najlepši bik od g. Benka 500 K., tak v Soboti, kak v Lendavi pa dobi oprežen bik od vnovčevalnice za živino in mast v Ljubljani 400 K in menjše dare. Licencanje bikov in kanžarov se bo vršilo maja 10. v Genterovcih (Göntérháza) ob 3., 12. v Soboti ob 8., v Martjancih ob 2., v Tešanovcih ob 4., 14. v Maštjancih ob 8. v Püconcih ob 10., 15. v Šavcih ob 1 $\frac{1}{2}$ 8., v Petrovcih ob 1 $\frac{1}{2}$ 11., v

Križovcih ob 1 $\frac{1}{2}$ 3., 17. na Tišini ob 8., 19. v D. Lendavi ob 1., 21. na Pertoči ob 8., v Rogačovcih ob 10., spri Gradi ob 3., 22. v Dobrovnikih ob 9., v Törnišcih ob 2., 26. v Čentibi ob 2., 27. v Črensovcih ob 9., v Belincih ob 1., 28. v Bodoncih ob 9., v Bradanovcih ob 1., 29. v Prošenjakovcih ob 9., v Fokovcih ob 2.

Pöšta. Svetec Jožef. Kleinsemmering. Novine Vam vsaki tjeden pošilamo, Marijin list na letos pa ešče ne izišó. Če ne dobite Novin redno, ite na pošto i je tam reklamirajte, to nikaj ne košta. **Mekiš Janoša žena.** Nuskova št. 22. Pojdite k vašemi g. kaplani oni Vam vse razložijo, pismo sam poslao njim mogoče je še kaj obleko pri njih za Vas. **Deutsch Franje. Solina.** Vaše pismo sem izračó g. nadzorniki, dobro pa bo prošnja spozva sed tüdi vložiti. V prošnji omenite, kda Vam bo mogoče svedočanstva doposlati.

Pöština je na polovico podignjena. Karta 60 fil., pismo 1 K. itd.

Pokojnoga komisara, dr. Berbuča mrtvo telo so sprevedili v Ljubljani na počivališče, dr. Brejc i dr. Remec v imeni vlade, nadalje dr. Kerševan, policijski svetnik, dr. Šlavič, profesor bogoslovja na vseučelišči i inženir Wolfwardt iz Sobote.

Taki naj idejo na delo v Groblje štírje delavci, dve ženski i dva moška. Sestre, nüne so tü. Plača 7 K na dén pa strošek. Pelati se trebe nad Maribor. — V Ljubljano v Marijanišče iščejo nüne hlapca. Dobi hrano, nekaj obleke i od 100 do 200 K na mesec. — V Ilok iščejo Frančiškani tri hlapce. Plača hrana, 200 K na mesec, par obleke i obüteli, pranje, krpanje.

Dom i svet.

Jugoslavija. Nova vlada še nej nastala. Mirovna pogajanja za Fiumo so se pretrgala zato ka je v Italiji stara vlada odstopila. Novi predsednik je socialist Bonomirj. Kmečka Zveza je v popunój seji maja 13. v Ljubljani obsodila komunistično gibanje v imeni vseh kmetov v Jugoslaviji. **Poljsko.** Polaki so vojaško zvezo napravili z Madjari i Rumuni. Z temi drugomi proti ruskim bolševikom. **Madjarsko.** Dnes je preteko rok (termin), podpišejo li Madjari mirovno pogodbo ali nej **Francozko.** Štrajk i namen kommunistov nese posrečo. **Grčko.** Odkrili so zaroto proti ministri Venizelosi; Zarotniki so obsojeni na vozo dosmrtno. **Nemško.** Nova vlada se vstanavlja. V Berlin je prišlo 100 jezero ljüdi, štere je izgnala Poljska republika.

„VERITAS VINCIT“

V. 29–30.

VI. 2–3.

„URANIA.“

Tisk: E. Balkanji Dolnja Lendava.